

ГАЛУЗЕВІ ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ НАФТОГАЗСЕРВІСНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Ф. Р. Чмихун

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі», аспірант*

Н. С. Педченко

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
д. е. н., професор, науковий керівник*

Нафта, газ, нафтопродукти є основними ресурсами відносно загального споживання енергоресурсів з середньостатистичним показником більше 50 відсотків світового та українського значення і будуть залишатись актуальними за прогнозом Організації країн-експортерів нафти (ОПЕК) в різних регіонах світу від 20 до 50 років.

Нафтогазова галузь України – основна складова енергетичного сектору української економіки, від якої залежить загальний стан макроекономічних, мікроекономічних, соціальних, інноваційних, екологічних показників загального розвитку держави. Згідно світових та державних геологічних та геофізичних досліджень український енергетичний ринок є високорентабельним з точки зору розробки свердловин в довгостроковій перспективі, однак успіх може бути гарантований тільки через стратегічно сформовану енергетичну політику в сфері реорганізації всіх сфер нафтогазової галузі, виходячи з досвіду впровадження успішних нафтогазових організацій. Дослідженням управління конкурентоспроможністю нафтогаз сервісних підприємств займалися наступні українські та світові вчені: Я. Витвицький, Б. Данилишин, М. Данилюк, Є. Докучаєв, Р. Коуз, Д. Норт, Ш. Райт, Дж. Стерн. Основними нафтогазоносними регіонами в Україні є – Східноукраїнський (Нафтогазоносний регіон (НГНР), Західноукраїнський (ЗУНГР) та Південноукраїнський (ПУНГР). Зважаючи на агресивну енергетичну політику з боку східних держав СНД, непередбачувану ситуацію на світовому ринку нафти та газу в Україні вкрай гостро стоять питання забезпеченості газом та нафтовими енергоресурсами, які важливо вирішити впродовж п'яти років. Український нафтогазовий «полігон» характеризується високою регіональною концентрацією об'єктів видобутку, переробки, зберігання та транспорту-

вання нафти і газу на території країни, наслідком чого є значне техногенне навантаження на навколишнє природне середовище окремих областей.

Нафтогаз сервісні підприємства в Україні є потенціальним високорентабельним, комплексно технічним, геотехнологічним, соціально-орієнтованим та екологічно-інноваційним сектором економіки країни. Водночас є комплексно регульованою через значний вплив політичних аспектів, тому їй властиві кризові ситуації неефективного управління на законодавчому рівні, монопольні інтереси окремих груп нафтогаз сервісних підприємств. Світовими лідерами в розвитку обладнання і технологій нафтогаз сервісу є США, Норвегія, Китай. У цих країнах впроваджується комплексний підхід до сервісу нафти і газу, в тому числі важливого спектру обладнання, технологій, кваліфікованого персоналу, а також є у наявності найбільший сервісний та інтелектуальний потенціал для виконання комплексу робіт – від пошуку та розвідки до видобутку вуглеводнів із використанням екологічно безпечних технологій та методів виконання робіт.

Нафтова і газова промисловість згідно даних «Спілки буровиків України» передає на виконання підрядникам (сервісним підприємствам) від 60 до 90 відсотків робіт із пошуку, буріння і видобутку природних ресурсів, тобто велика частина робіт нафтогазового сектору переходить в управління сервісних підприємств [3]. На середніх та малих за запасами родовищах використовують морально та фізично зношене обладнання, ремонтуючи його та доводячи до рівня конкретних потреб власними силами за допомогою професіонально кваліфікованих кадрів підприємств.

Україна, за радянських часів тримала порівняно розвинене нафтогаз сервісне обладнання та технології, не зберегла свій потенціал через високий рівень технічної застарілості та неактуальності основних засобів на виробничих підприємствах (близько 75–80 %) [1]. У результаті на вітчизняному нафтогазовому ринку сьогодні працюють такі всесвітньо відомі нафтогаз сервісні компанії, як Schlumberger, MI-Swaco, Halliburton, WeatherFord, TacRom, Crosco, Beiken, «Беларусь Нефть» і т. д., виконуючи замовлення із постачання високовартісного нафтового обладнання, операцій з кривильного сервісу свердловин, інтенсифікації мало дебітних свердловин, капітального ремонту свердловин, супроводу бурових розчинів, постачання запчастин і

матеріалів до обладнання, оренді інструменту для ліквідації аварій підприємствам галузі.

Галузеві особливості управління конкурентоспроможністю нафтогаз сервісних підприємств характеризується системою факторів зовнішнього та внутрішнього середовища його функціонування [2].

До факторів зовнішнього середовища відносять:

- рівень державного регулювання та розвитку економіки країни (система оподаткування, кредитно-фінансова та банківська система, система зовнішньоекономічних зв'язків країни, рентна ставка);

- система політико-економічних механізмів регулювання інтересів нафтогаз сервісу;

- ємність ринку, вимоги замовників до якості впровадження технологій, обладнання, результатів технологічної діяльності.

Фактори внутрішнього середовища підприємства характеризують наступні внутрішньовиробничі показники:

- технічний рівень якості обладнання;

- технологія як конкурентна перевага нафтогаз сервісу;

- організація управління нафтогаз сервісних підприємств;

- система формування та стимулювання попиту на впровадження нафтогаз сервісних підприємств.

- персонал як механізм реалізації інтелектуально-трудова впровадження.

Посилити розвиток ринку українського нафтогазового сервісу може урядова ініціатива законопроекту (№ 5459) про зміни до Податкового кодексу. У повідомленні видання «День» йдеться про впровадження по-справжньому стимулювальної рентної ставки (12 %) для нових газових свердловин, буріння яких розпочалось з 1 січня 2017 року – вперше в українській історії [4]. Законопроект прийнятий передусім на користь державної компанії «Укргазвидобування», яка планує забезпечити значне зростання видобутку газу за рахунок освоєння нових родовищ і, відповідно, буріння великої кількості нових свердловин. До 2020 року компанія має намір вкласти 3 млрд дол. США в закупівлю і модернізацію бурових верстатів, а також у залучення сторонніх підрядних організацій для проведення відповідних робіт. Ще з 2017 року намічено залучити 15 бурових верстатів у підрядчиків з інших країн. Програма «Укргазвидобування» наці-

лена на нарощування видобутку газу з 14,5 мільярда кубометрів 2016 року до 20,1 мільярда – 2020 року [1].

Галузеві особливості управління конкурентоспроможністю нафтогаз сервісних підприємств в контексті підрядників є однією із ключових проблем управління для нафтогазової компанії НАК «Нафтогаз України». НАК «Нафтогаз України» – своєрідний «полігон» для діяльності нафтогаз сервісної галузі України в особі всіх структурних підрозділів, які надають підряди українським та міжнародним нафтогаз сервісним підприємствам. На основі узагальненого розгляду нафтогаз сервісної галузі слід зробити висновок, що НАК «Нафтогаз України» в особі структурного підрозділу запроваджує стратегію, яка кардинально змінює всю енергоресурсну політику держави, що в довгостроковій перспективі дає результат забезпечення України повністю газовими енергоносіями і також експорт українського газу в країни союзники.

Список використаних інформаційних джерел

1. Княжанський В. «Фінансовий сенс» для пошуку українського газу [Електронний ресурс] / В. Княжанський // День. – 2016. – Режим доступу: <http://m.day.kyiv.ua/uk/article/ekonomika/finansovyy-sens-dlya-poshukuukrayinskogo-gazu>. – Назва з екрана.
2. Педченко Н. С. Деякі аспекти конкуренції і конкурентоспроможності в ринковій економіці / Н. С. Педченко // Регіональні перспективи : науково-практичний журнал. – 2000. – № 4 (11). – С. 48–49.
3. Степанюк Г. С. Проблеми управління підрядниками у нафтогазовій галузі як фактор екологічної безпеки / Г. С. Степанюк // Економіка та управління в нафтогазовому комплексі України: актуальні проблеми, реалії та перспективи: Міжнар. наук.-практ. конф., м. Івано-Франківськ, 21–23 вересня 2016 р.: тези доп. – Івано-Франківськ : ІФНТУНГ – С. 228–229.
4. Сторчак С. О. Актуальні аспекти екологічної політики в нафтогазовому комплексі (на прикладі Національної акціонерної компанії НАК «Нафтогаз України») / Сторчак С. О., Маслоученко В. Г., Дмитрик В. В. // Нафтогазова галузь України. – 2015. – № 2. – С. 40–45.